

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών — Για αποτελεσματικά, προσβάσιμα και ανθεκτικά συστήματα υγείας

(2015/C 019/06)

Εισηγητής	ο κ. Karsten Uno Petersen, Περιφερειακός σύμβουλος (DK/PSE)
Έγγραφο αναφοράς	Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα αποτελεσματικά, προσίτα και ανθεκτικά συστήματα υγείας COM(2014) 215 final

I. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ**Γενικές παρατηρήσεις**

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. εκφράζει την ικανοποίησή της για την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία ορίζει ότι ο ρόλος των συστημάτων υγείας είναι να προσθέτουν περισσότερα χρόνια στη ζωή, αλλά και περισσότερη ζωή στα χρόνια, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της υγείας των πολιτών. Η κατάσταση της υγείας κάθε ατόμου, στο βαθμό που ως υγεία νοείται τόσο η σωματική όσο και η ψυχική ευημερία, δεν εξαρτάται μόνον από τις υπηρεσίες που προσφέρει το σύστημα υγείας αλλά και από άλλους παράγοντες·
2. καλεί να αναγνωριστεί η υγεία ως αφ' εαυτής αξία και οι δαπάνες για τα συστήματα υγείας πρέπει να εκλαμβάνονται ως επένδυση στην υγεία του πληθυσμού, η οποία, άλλωστε, μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο με τη μορφή υψηλότερης παραγωγικότητας, μεγαλύτερης προσφοράς εργασίας και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών·
3. σημειώνει ότι η τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση σε όλη την ΕΕ αντιμετωπίζει τις ίδιες προκλήσεις: αυξανόμενο κόστος υγειονομικής περίθαλψης, γήρανση του πληθυσμού με αύξηση των χρόνιων νόσων και της πολυνοσηρότητας, με συνεπόμενη αύξηση της ζήτησης για υπηρεσίες υγείας. Η ΕτΠ υπενθυμίζει ότι αρμόδιες για να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις είναι οι εθνικοί, οι περιφερειακοί και οι τοπικοί φορείς·
4. χαιρετίζει και επικροτεί το γεγονός ό,τι οι πολίτες της ΕΕ έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματική θεραπεία υψηλής ποιότητας, και ό,τι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με βάση την εμπειρία των τελευταίων ετών, επιθυμεί να στηρίξει τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη στρατηγικών οι οποίες θα συμβάλουν ώστε τα συστήματα υγείας να γίνουν πιο αποτελεσματικά και πιο ανθεκτικά και να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη·
5. ζητεί, αφενός, τη συμμόρφωση με το άρθρο 168 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο η υγειονομική περίθαλψη αποτελεί κατ'αρχήν εθνική υπόθεση και, αφετέρου, την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας. Η ΕτΠ υπενθυμίζει, στο πλαίσιο αυτό, ότι η πολιτική για την υγεία αποτελεί αρμοδιότητα των κρατών μελών καθώς και ότι στις περισσότερες περιπτώσεις, μεγάλο μέρος των αρμοδιοτήτων στον τομέα της υγείας ανήκουν στις τοπικές και στις περιφερειακές αρχές·
6. σημειώνει ότι, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου το 2013, έντεκα κράτη μέλη έλαβαν σύσταση για τη μεταρρύθμιση των συστημάτων υγείας τους. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕτΠ επισημαίνει ότι οι διαφορές στα συστήματα υγείας των κρατών μελών αντικατοπτρίζουν διαφορετικές κοινωνικές επιλογές, και υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 168 της ΣΛΕΕ, ο ρόλος της ΕΕ στον τομέα της υγείας είναι απλώς συμπληρωματικός των εθνικών πολιτικών·
7. συμφωνεί ότι η υγειονομική περίθαλψη επηρεάζεται ιδιαίτερα από την καινοτομία, και αναγνωρίζει τη μεγάλη οικονομική σημασία του κλάδου. Ωστόσο, και παρά την οικονομική συγκυρία, οι κοινές αξίες που αναγνωρίστηκαν από το Συμβούλιο υπουργών (Υγείας) το 2006 (καθολικότητα, πρόσβαση σε περίθαλψη καλής ποιότητας, ισότητα και αλληλεγγύη) πρέπει να έχουν πάντα προτεραιότητα·
8. έχει επίγνωση των οικονομικών περιορισμών που προκαλούνται από την οικονομική κρίση στα κράτη μέλη, αλλά υπενθυμίζει επίσης ότι τα συστήματα υγείας πρέπει να είναι βιώσιμα διότι καλύπτουν βασικές κοινές αξίες για το παρόν και το μέλλον·
9. εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στηρίζοντας τις προσπάθειες των κρατών μελών στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγείας τους, θα συνεργαστεί στενά με διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΠΟΥ και ο ΟΟΣΑ·

10. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να επιδείξει προσοχή όσον αφορά τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος αναφοράς για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των συστημάτων υγείας και επισημαίνει ότι η στενότερη συνεργασία με τον ΠΟΥ και τον ΟΟΣΑ θα συμβάλει στην καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων στοιχείων·

11. ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τις υφιστάμενες δυνατότητες και να τις επεκτείνουν, εφόσον είναι απαραίτητο, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνεχής και αυτόματη συλλογή δεδομένων για την υγεία, καθώς τούτο θα συμβάλει στην υψηλή ποιότητα των διεθνών βάσεων δεδομένων που διαθέτουν οργανισμοί όπως ο ΠΟΥ και ο ΟΟΣΑ·

12. επισημαίνει ότι, για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των συστημάτων υγείας, πρέπει να χρησιμοποιούνται γενικοί και εύχρηστοι δείκτες, όπως π.χ. το ποσοστό επιβίωσης ορισμένων ασθενειών ή ο χρόνος αναμονής· τάσσεται υπέρ ενός πλαισίου που να καλύπτει ένα σύνολο κοινών ευρωπαϊκών κριτηρίων για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των συστημάτων υγείας, το οποίο να αποτελεί τη βάση της πολιτικής ανάλυσης και της θέσης προτεραιοτήτων των κρατών μελών·

13. συμφωνεί ότι η αύξηση της κινητικότητας των ασθενών και των εργαζομένων στον κλάδο της υγείας οδηγεί σε ισχυρότερη αλληλεπίδραση των συστημάτων υγείας των κρατών μελών, και επισημαίνει ότι, σε συνθήκες στενότερης συνεργασίας των συστημάτων υγείας για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου, θα πρέπει να συνεκτιμάται και η λειτουργική γνώση που είναι διαθέσιμη σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

14. σημειώνει ότι η διαθεσιμότητα καλά εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού με προοπτικές περαιτέρω κατάρτισης, η διαθεσιμότητα δεξιοτήτων, η καλή διαχείριση και η επαρκής ροή πληροφοριών στο σύστημα είναι σε μεγάλο βαθμό ενδεικτικές των συστημάτων υγείας τα οποία μεταβιβάζουν αρμοδιότητες στο περιφερειακό και στο τοπικό επίπεδο·

15. επισημαίνει ότι η ολοκληρωμένη υγειονομική περίθαλψη θα πρέπει να συνοδεύεται από τον αυξανόμενο ρόλο των ασθενών και από την ενίσχυση της ποιοτικής περίθαλψης, και επισημαίνει ότι η ομάδα εμπειρογνομών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οφείλει να συζητήσει τόσο αυτό το ζήτημα όσο και άλλα με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, π.χ. με τη μορφή δημόσιων ακροάσεων για τα αποτελέσματα των εργασιών της·

16. αναγνωρίζει ότι τα συστήματα υγείας πρέπει να είναι ανθεκτικά, να προσαρμόζονται σε διαφορετικές καταστάσεις και να μπορούν να αντιμετωπίσουν μεγάλες προκλήσεις με περιορισμένους πόρους, και πιστεύει ότι τα χαρακτηριστικά αυτά πρέπει να διασφαλίζονται εξ αρχής παρέχοντας στο περιφερειακό και το τοπικό επίπεδο την ευθύνη της υγείας των πολιτών·

17. χαιρετίζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει τη σημασία της υγειονομικής περιθάλψης στην καταπολέμηση των κοινωνικών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Τονίζει ωστόσο, ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση γενικότερων οικονομικών κρίσεων και προβλημάτων πρέπει να εξετάζονται υπό το πρίσμα των ενδεχόμενων αρνητικών τους επιπτώσεων για τη δημόσια υγεία, ώστε να μπορούν να προληφθούν οι επιπτώσεις αυτές·

18. χαιρετίζει και υποστηρίζει τη χάραξη στρατηγικής για την κοινωνική ένταξη, η οποία θα διασφαλίζει ευρύτερη πρόσβαση σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή υγειονομική περίθαλψη με στόχο την καταπολέμηση των αυξανόμενων ανισοτήτων στον τομέα της υγείας στα κράτη μέλη.

Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγείας

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

19. χαιρετίζει και στηρίζει τις τρέχουσες εργασίες για την ασφάλεια των ασθενών σε επίπεδο ΕΕ και προτρέπει να δοθεί υψηλότερη προτεραιότητα σε καθοριστικής σημασίας πτυχές, όπως οι εμπειρίες των ασθενών και στη συμμετοχή τους, καθώς και η περαιτέρω κατάρτιση του προσωπικού, στα πλαίσια μελλοντικών πρωτοβουλιών της ΕΕ στον τομέα της υγείας·

20. επισημαίνει ότι είναι δύσκολο να καθοριστούν τα αποτελέσματα της υγειονομικής περιθάλψης και ότι οι συγκρίσεις μεταξύ των κρατών μελών είναι προβληματικές, ωστόσο, συμφωνεί ότι οι μετρήσεις και οι συγκρίσεις της αποτελεσματικότητας των συστημάτων υγείας είναι σημαντικός στόχος·

21. εξακολουθεί να πιστεύει ότι οι συγκρίσεις μεταξύ των κρατών μελών πρέπει να πραγματοποιούνται αποκλειστικά και μόνο για λόγους διδακτικούς και για την ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με ορθές πρακτικές. Με αυτόν τον τρόπο τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν την πρόοδο των προσπαθειών τους υπό το πρίσμα των διεθνών εξελίξεων·

22. αναγνωρίζει ότι, σε ορισμένους τομείς για τους οποίους οι διεθνείς οργανισμοί (όπως ο ΠΟΥ και ο ΟΟΣΑ) δεν διαθέτουν επαρκή δεδομένα, χρειάζεται να δημιουργηθεί ευρωπαϊκή βάση δεδομένων.

Βελτίωση της προσβασιμότητας των συστημάτων υγείας

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

23. εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της, επισημαίνει μία από τις αρχές που διατυπώνονται στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, ο οποίος υπογραμμίζει τη σημασία των διαφανών κριτηρίων για την πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την υποχρέωση να μην αποκλείεται κανένα τμήμα του πληθυσμού από την πρόσβαση σε αυτήν·
24. συμφωνεί με τη διαπίστωση ότι δύσκολα μπορεί να μετρηθεί η πρόσβαση, αλλά επισημαίνει ότι πρέπει να συμπεριληφθούν δείκτες που να καταγράφουν τις εμπειρίες του κοινού διότι θα προσφέρουν σημαντικές ενδείξεις για τη γνώμη των πολιτών όσον αφορά την πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη·
25. συμφωνεί ότι, κατά την αξιολόγηση της πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, θα πρέπει να προσδιορίζονται τόσο το ποσοστό του πληθυσμού που καλύπτεται από υπηρεσίες υγείας όσο και το εύρος των παρεχόμενων υπηρεσιών, αλλά επισημαίνει ότι οι διαφορές όσον αφορά το είδος και το εύρος της περίθαλψης αποτυπώνουν τις διαφορετικές κοινωνικές επιλογές σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·
26. συμφωνεί ότι η προσβασιμότητα αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, η οποία εξαρτάται από το χρόνο αναμονής, την απόσταση και νοσηλευτικό προσωπικό. Ωστόσο, θεωρεί ότι η συγκέντρωση εξειδικευμένων υπηρεσιών θεραπείας σε κεντρικά σημεία και η συνεπόμενη απόσταση είναι μερικές φορές αναπόφευκτες, προκειμένου να διασφαλιστούν οι κατάλληλες δεξιότητες σε συγκεκριμένους τομείς θεραπείας. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε και οι πολίτες που ζουν σε περιοχές με δημογραφικά και γεωγραφικά μειονεκτήματα να έχουν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες θεραπείας·
27. επισημαίνει ότι οι περιοχές με γεωγραφικά και δημογραφικά μειονεκτήματα (μεγάλη διασπορά, χαμηλή πυκνότητα και έντονη γήρανση του πληθυσμού σε νησιωτικές ή ορεινές περιοχές) αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις που εκδηλώνονται με ιδιαίτερη σκληρότητα στον τομέα της υγείας·
28. αναγνωρίζει ότι τα ολοκληρωμένα πρότυπα περίθαλψης και οι δυνατότητες ηλεκτρονικής υγείας συνιστούν μερική λύση στο πρόβλημα της προσβασιμότητας των συστημάτων υγείας στα κράτη μέλη και ότι αυτό παρατηρείται κυρίως σε περιοχές με γεωγραφικά και δημογραφικά μειονεκτήματα·
29. σημειώνει, σε αυτό το πλαίσιο, ότι δεν γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι ιδιαίτερα τα άτομα με αναπηρία έχουν ενίοτε περιορισμένη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και υπενθυμίζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη δέσμευσή της [COM(2010) 636 final] –δυνάμει του άρθρου 9 της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες– να επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή στα άτομα με αναπηρία κατά την εφαρμογή των στρατηγικών, με στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων στον τομέα της υγείας·
30. εκφράζει την ικανοποίησή της διότι, στην οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης, η προσοχή εστιάζεται ολοένα και περισσότερο στο ζήτημα της ευθύνης των συστημάτων υγείας όσον αφορά την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη·
31. εκφράζει την ικανοποίησή της διότι κεντρικό μέλημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να συνεχίσει να αναγνωρίζεται και στο μέλλον ο σημαντικός συμβουλευτικός ρόλος των εργαζομένων στον κλάδο της υγείας, σε συνεργασία με άλλους κλάδους· υπενθυμίζει ότι η μεγάλη περιφερειακή και τοπική εμπειρογνομοσύνη για τις διάφορες μορφές συνεργασίας μπορεί να συμπεριληφθεί στις περαιτέρω σχετικές εργασίες·
32. υποστηρίζει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη βελτίωση της πρόσβασης στα φάρμακα, αλλά επισημαίνει ότι οι αποφάσεις σχετικά με την τιμολόγηση και την επιστροφή για τους ασθενείς είναι αποτέλεσμα τόσο των κοινωνικών επιλογών όσο και των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών προτεραιοτήτων. Η ΕΠ, ωστόσο, επισημαίνει ότι η μεγαλύτερη διαφάνεια στην τιμολόγηση των ιατρικών προϊόντων θα οδηγήσει σε μια πιο αποτελεσματική χρήση των πόρων·
33. σημειώνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει να υποστηρίζει τα σχέδια των κρατών μελών για το υγειονομικό προσωπικό, προκειμένου να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνδέονται με την κινητικότητα του κλάδου αυτού·
34. συμφωνεί ότι τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι εφαρμόζεται σωστά η οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης·

Βελτίωση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

35. σημειώνει ότι, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει τη μεταρρύθμιση των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης στα κράτη μέλη και παραπέμπει στο πλαίσιο αυτό στο άρθρο 168 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο ο ρόλος της ΕΕ στον τομέα της υγείας είναι συμπληρωματικός των εθνικών πολιτικών·
36. χαιρετίζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει τα κράτη μέλη στη μεταρρύθμιση των συστημάτων υγείας τους, με τη δρομολόγηση πρωτοβουλιών σχετικά με τη μάθηση και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών με άλλα κράτη μέλη και περιφέρειες·
37. επισημαίνει ότι οι επαρκείς και μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε συστήματα υγείας σε μακρόπνοη βάση είναι αποδοτικότερες από τις βραχυπρόθεσμες συγκυριακές δαπάνες, και θεωρεί ότι το επίκεντρο πρέπει να είναι τόσο ο βραχυπρόθεσμος όσο και ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος των επενδύσεων στον τομέα της υγείας στο μέλλον·
38. αναγνωρίζει ότι τα συστήματα υγείας πρέπει να είναι οικονομικά εύρωστα, αλλά επισημαίνει ότι οι βραχυπρόθεσμες και συγκυριακές θεωρήσεις δεν πρέπει να παραγκωνίζουν ούτε την αξία της υγείας, ούτε την ασφάλεια και τη συμμετοχή των ασθενών ή την περαιτέρω κατάρτιση του προσωπικού·
39. αναγνωρίζει και επικροτεί το έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία εντόπισε έξι παράγοντες ανθεκτικότητας που μπορεί να συμβάλουν ώστε τα συστήματα υγείας να διασφαλίζουν μια προσιτή και αποτελεσματική υγειονομική περίθαλψη του πληθυσμού·
40. χαιρετίζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει το φιλόδοξο στόχο του δικτύου HTA (Αξιολόγηση της τεχνολογίας της υγείας), το οποίο συστάθηκε με βάση την οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί εφαρμογής των δικαιωμάτων των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης, και συμφωνεί ότι έτσι αποφεύγονται οι επικαλύψεις αρμοδιοτήτων·
41. σημειώνει την εστίαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παροχή πληροφοριών σχετικά με τους ασθενείς στους ενδιαφερόμενους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να στηρίξει τα κράτη μέλη ώστε να ενθαρρύνουν την ανταλλαγή γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τη ροή πληροφοριών·
42. υπενθυμίζει τη σημαντική γνώση που υπάρχει διαθέσιμη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο όσον αφορά τα ζητήματα περίθαλψης από τη σκοπιά των πολιτών και θεωρεί την ενεργό αξιοποίηση αυτών των δεξιοτήτων πιο σημαντική από τη διαμόρφωση μιας καθολικής κοινοπραξίας ευρωπαϊκής ερευνητικής υποδομής (KEEY)·
43. είναι της γνώμης ότι ακόμη δεν έχει επιτευχθεί το βέλτιστο επίπεδο των δυναμικών συνεργιών μεταξύ των υπηρεσιών υγείας παραμεθόριων περιοχών. Οι συνέργειες αυτές θα ενισχύσουν την προσβασιμότητα των συστημάτων υγείας και θα είναι προς όφελος των ασθενών. Η Επιτροπή των Περιφερειών παροτρύνει τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών να ενθαρρύνουν επειγόντως την υπογραφή συμφωνιών συνεργασίας προς αυτήν την κατεύθυνση·
44. επισημαίνει ότι η αξιοποίηση των υφιστάμενων δεδομένων μέσω στενότερης συνεργασίας με τον ΠΟΥ και τον ΟΟΣΑ θα αποβεί και προς όφελος της ερευνητικής υποδομής.

Βρυξέλλες, 3 Δεκεμβρίου 2014

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Michel LEBRUN